

ประวัติค่ายเสนีย์รณยุทธ

.....

พื้นที่ บริเวณที่เป็นที่ตั้ง ค่ายเสนีย์รณยุทธ แห่งนี้ ในอดีตเคยเป็นสนามบินพาณิชย์ขนาดเล็ก มาก่อน ต่อมา กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๔ ในสมัยนั้น ได้รับอนุญาตให้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณแห่งนี้ จนกระทั่ง เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมตำรวจ ในขณะที่นั้นมีคำสั่งให้ กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๔ ก่อสร้างกองร้อยฝึกพิเศษขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอาวุธพิเศษและยุทธวิธีการรบนอกแบบ หรือการรบแบบกองโจรให้กับข้าราชการตำรวจ เพื่อบรรจุเป็นตำรวจรักษาดินแดน หรือ ร.ด. เมื่อก่อสร้างกองร้อยฝึกพิเศษเสร็จแล้วจึงได้เปิดทำการฝึกตำรวจรุ่นแรก จำนวน ๑๒๐ นาย เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๕๕ โดยมี พันตำรวจโทบุญณะ ตาละลิกษมณธ์ รองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๔ (ยศ และ ตำแหน่งขณะนั้น) เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมการฝึก มี ร้อยตำรวจโทโมโน สมิตะพินทุ ทำหน้าที่ผู้บังคับกองร้อยฝึกพิเศษ (ยศ และ ตำแหน่งขณะนั้น) ร้อยตำรวจโทบุญเลิศ นันทโพธิ์เดช ผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุดรธานี (ยศ และ ตำแหน่งขณะนั้น) ร้อยตำรวจโทปราโมทย์ กุลนิตติ ร้อยตำรวจตรีอนันต์ ดวงบุปผา (ยศ ขณะนั้น) ซึ่งมาช่วยราชการ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ควบคุมการฝึก พอเริ่มทำการฝึกได้ประมาณ ๗ วัน ไฟฟ้าได้ไหม้ กองร้อยฝึก สาเหตุเกิดจากตำรวจที่มารับการฝึก (ไม่ทราบยศ ชื่อ) ได้เอาไฟแช็กไปเติมน้ำมันก๊าด จากปั๊มน้ำมันเพื่อให้ไฟแช็กเป็ยกชุมจะได้ติดไฟง่าย วิธีการเติมน้ำมันโดยเทน้ำมันจากปั๊มใส่ในไฟแช็ก ขณะที่เท น้ำมันได้หกออกจากปั๊มไหลไปตามพื้นกองร้อยด้วย หลังเติมน้ำมันไฟแช็กเสร็จแล้ว ตำรวจนายนั้นจึงได้ทดลองจุดไฟแช็กปรากฏว่าไฟได้ลุกพริบขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยความตกใจตำรวจนายนั้นได้โยนไฟแช็กทิ้งพร้อมกับเทน้ำมันที่อยู่ในปั๊มลงไปที่พื้นกองร้อยด้วย จึงทำให้ไฟลุกไหม้น้ำมันอย่างรวดเร็ว ขณะที่ไฟกำลังลุกไหม้อยู่ นั้น ร้อยตำรวจโทโมโน สมิตะพินทุ ได้รับแจ้งจึงรีบวิ่งมาที่กองร้อยเพื่อสั่งการให้ช่วยกันดับไฟ

เนื่องจากอาคารกองร้อยเป็นอาคารไม้ชั่วคราว หลังคามุงด้วยหญ้าแฝก ซึ่งเป็นเชื้อไฟอย่างดี ปรากฏว่าไฟได้ไหม้อาคารกองร้อยเสียหายเกือบหมด

ต่อมาเมื่อ เดือนตุลาคม ๒๔๕๕ ร้อยตำรวจโทมโน สมิตะพินทุ ได้รับการเลื่อนยศ เป็น ร้อยตำรวจเอก ได้รับคำสั่งให้เตรียมพื้นที่เพื่อสร้างกองร้อยฝึกขึ้นใหม่ โดยได้มีการวางแผนผัง กำหนดจุดที่ตั้งอาคารที่บังคับการ , อาคารกองร้อยฝึก จำนวน ๒ หลัง ลักษณะเป็นอาคารไม้ หลังคามุงสังกะสี ยกพื้นชั้นเดียว (ปัจจุบันอาคารทั้ง ๒ หลังยังปรากฏอยู่) นอกจากนั้นยังมีอาคารพยาบาล , คลังอาวุธ , โรงไฟฟ้าและ ถังน้ำประปา จนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๔๕๖ การวางแผนผังกำหนดจุดก่อสร้างจึงแล้วเสร็จ (การวางแผนผัง กำหนดจุดก่อสร้างในครั้งนั้นได้ใช้วิธีการปีนขึ้นไปบนต้นไม้ที่สูงๆ แล้วถ่ายภาพไว้) ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ทั่วไป ขณะที่กำลังจะเตรียมการดำเนินการก่อสร้างอยู่นั้น กรมตำรวจได้สั่งการให้ ร้อยตำรวจเอกมโน สมิตะพินทุ เดินทางไปรับการฝึกอบรมงานด้านการสืบสวนราชการลับและการจารกรรม ที่เกาะไซปันประเทศญี่ปุ่น ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง พฤศจิกายน ๒๔๕๖ ซึ่งก่อนออกเดินทางไป ร้อยตำรวจเอกมโน สมิตะพินทุ ได้สั่งการฝากไว้กับ ร้อยตำรวจโทบุญเลิศ นันทโพธิ์เดช ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำการแทนว่า หากจะมีการเสนอชื่อค่ายฝึกแห่งนี้ ให้เสนอว่า ค่ายพระวอพระตา หรือ ค่าย พระยอดเมืองขวาง โดยให้ทำการค้นประวัติของพระวอพระตา และ พระยอดเมืองขวาง สมัยเมืองคำม่วนคำเกิด ไทยรบกับฝรั่งเศสที่เมืองท่าแขก เพื่อให้เสนอต่อ พันตำรวจโทบุญณะ ตาละลักษมณ์ ตามลำดับ ดังนี้ ชื่อ พระวอพระตาเป็นลำดับ ๑ พระยอดเมืองขวางเป็นลำดับ ๒ ส่วนลำดับ ๓ ให้ค้นเกี่ยวกับประวัติฝิ่น ซึ่งในอดีตเคยมีตำรวจไปบวชเป็นพระภิกษุ และจำเรียนมาทางไสยศาสตร์สามารถปราบฝิ่นได้จนสำเร็จ ส่วนนอกนั้นแล้วแต่รองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๓ จะเห็นสมควร จากนั้น ร้อยตำรวจเอกมโน สมิตะพินทุ จึงเดินทางไปเข้ารับการฝึกอบรม

จนกระทั่ง ถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๕๖ การก่อสร้างอาคารที่ทำการและอาคารกองร้อยฝึกตลอดทั้งอาคารอื่นๆ ได้แล้วเสร็จไปเป็นบางส่วน และร้อยตำรวจเอกมโน สมิตะพินทุ สำเร็จการฝึกอบรมได้เดินทางกลับมาสอบถาม ร้อยตำรวจโทบุญเลิศ นันทโพธิ์เดช ว่าได้เสนอชื่อค่ายตามที่ได้ออกไว้หรือไม่ เพราะเหลือเวลาอีกเพียง ๗ วัน ที่ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรม จะเดินทางมากระทำพิธีเปิดค่ายฝึกแห่งนี้ ได้รับคำตอบจากร้อยตำรวจโทบุญเลิศ นันทโพธิ์เดช ว่า “ผมไม่กล้าเสนอ” ชื่อค่ายจึงไม่เป็นไปตามที่ผู้มี

บพทบาทได้การก่อตั้งต้องการ เพราะ พันตำรวจโทบุญณะ ตาละลักขมณั ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบและควบคุมการฝึกของกองร้อยฝึกพิเศษได้เสนออธิบดีกรมตำรวจเพื่อให้อนุมัติซื้อค่ายว่า ค่ายเสนีร์ณยุทธ ซึ่งเป็นราชทินนามของ พันตำรวจเอกหม่อมราชวงศ์เสวตเสนีร์วัชรวิงศ์ (หลวงเสนีร์ณยุทธ) อดีตนายทหารม้า คอสแซ็งก์ หรือคะซาค ซึ่งโอนมารับราชการเป็นตำรวจภูธร และดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๔ (ยศ และตำแหน่งขณะนั้น) ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๖ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ ได้เดินทางมาเป็นประธานในการกระทำพิธีเปิดค่ายฝึกและกองร้อยฝึกพิเศษอย่างเป็นทางการและอนุมัติซื้อค่ายแห่งนี้ว่า “ ค่ายเสนีร์ณยุทธ ” และยังให้อยู่ในการควบคุมดูแลของ กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๔ ตามเดิม จนได้รับการยกฐานะจากกองร้อยฝึกพิเศษขึ้นเป็นหน่วยระดับกองกำกับการมีชื่อว่า “ กองกำกับการตำรวจชายแดนเขต ๔ ” เรียกชื่อย่อว่า กก.ชด.เขต ๔ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้เปลี่ยนชื่อหน่วยเป็น กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ เรียกชื่อย่อว่า กก.ตชด. เขต ๔ ในยุคต่อมา ผู้บังคับหน่วย ของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ จึงได้ถือเอา

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ของทุกปี เป็นวันสถาปนาค่ายเสนีร์ณยุทธ หรือเรียกว่า “ วันค่าย ” **จวบจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๘** อันเป็นปีแห่งการยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่าง กองกำลังกองทัพแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย พลเรือน ตำรวจ ทหาร กับ กองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ในรูปแบบสงครามปฏิวัติและการก่อการร้าย ซึ่งจากการสู้รบในครั้งนั้น กำลังพลตำรวจตระเวนชายแดนของค่ายเสนีร์ณยุทธ แห่งนี้ได้สละชีวิต เลือดเนื้อเป็นชาติพลีหลายนาย และบาดเจ็บสาหัส พิการทุพพลภาพอีกจำนวนมาก เป็นที่น่าเวทนายิ่ง พันตำรวจเอกขจร สัยวัตร์ ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ (ยศและตำแหน่งขณะนั้น) จึงได้มีความเห็นร่วมกันกับข้าราชการตำรวจในสังกัดและครอบครัวว่า สมควรจะต้องสร้างอนุสรณ์สถานเพื่อรำลึกถึงการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ในวีรกรรมของเหล่าวีรชนนักรบผู้กล้าหาญขึ้นไว้ในค่ายเสนีร์ณยุทธ โดยให้มีลักษณะเป็นรูปตำรวจสนามชายแดนหล่อด้วยเนื้อโลหะทองเหลืองรมดำ ขนาด ๑ เท่าครึ่งของตัวจริง ยืนเด่นเป็นสง่าปรากฏอยู่บนแท่นหินอ่อน และให้จารึกชื่อวีรชนนักรบผู้กล้าหาญที่ได้เสียสละชีวิตเลือดเนื้อ ลงไว้บนแผ่นทองเหลืองด้านหน้าของฐานรูปหล่อวีรชน เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้อนุชนได้ศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของหน่วยและเพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติของเหล่าวีรชนนักรบผู้กล้าสืบไปโดย ตั้งชื่ออนุสรณ์สถาน

แห่งนี้ว่า “ อนุสรณ์สถานวีรชนค่ายเสนีย์รณยุทธ ” พร้อมกับกระทำพิธีสักการะ สวดดี
วีรกรรมและกระทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘ เวลา
๐๘.๐๐ น. โดย พลตำรวจโทมโน สมิตะพินทุ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ (ยศ
และ ตำแหน่งขณะนั้น) เป็นประธานในพิธี

ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาแบ่ง
ส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๑๔) พุทธศักราช ๒๕๒๕ แบ่งส่วน
ราชการในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นต้นไป กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ จึงได้เปลี่ยนชื่อหน่วย
อีกครั้งหนึ่ง เป็น กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔ เรียกชื่อย่อว่า กก.ตชด. ๒๔
ในค่ายเสนีย์รณยุทธ แห่งนี้จะมีหน่วย กองกำกับการ ๔ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งอยู่ด้วย ซึ่งมีหน้าที่ในการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน
ในหลักสูตรพิเศษ ต่างๆ รวมทั้งการฝึกอบรมประชาชน ในหลักสูตรทั่วไป นอกจากนั้นยังมี
หน่วยบินตำรวจจังหวัดอุดรธานี มีเฮลิคอปเตอร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นอากาศยาน
หลัก เพื่อสนับสนุนภารกิจของหน่วยตำรวจในพื้นที่ และส่วนราชการอื่น เมื่อร้องขอ

ค่ายเสนีย์รณยุทธ แห่งนี้ เป็นแหล่งก่อกำเนิดประกายความคิดในการก่อตั้งกิจการ
ลูกเสือชาวบ้านขึ้นครั้งแรก ของประเทศไทย โดย พันตำรวจเอกสมควร หริกุล อดีต
ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ (ยศ และ ตำแหน่งขณะนั้น) เพื่อใช้เป็นกุศโลบาย
ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งสามารถยุติสงครามปฏิวัติและการก่อการร้าย
ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ลงได้อย่างสิ้นเชิง และ ต่อมาใน ปี พ.ศ. ๒๕๕๐
พันตำรวจเอกบุญชิต อักษร ผู้กำกับการ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔
ได้ดำริเพื่อให้มีการก่อสร้าง ศาลาอนุสรณ์ เพื่อประดิษฐานรูปหล่อของพลตำรวจโทสมควร
หริกุล ผู้ก่อตั้งกิจการลูกเสือชาวบ้านของประเทศไทย ขึ้นไว้ในบริเวณค่ายเสนีย์รณยุทธ แห่งนี้
เพื่อรำลึกถึงเกียรติประวัติและคุณงามความดี ที่มีต่อชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง โดยได้ขอรับ
ความเห็นชอบและได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการก่อสร้างจาก แพทย์หญิงสุภา หริกุล ภริยา
พลตำรวจโทสมควร หริกุล เป็นเงินจำนวน ๖๕๐,๐๐๐ บาทจนแล้วเสร็จสมบูรณ์และได้
กระทำพิธีเปิดศาลาอนุสรณ์ พร้อมกับกระทำพิธีบวงสรวง สักการะ ดวงวิญญาณ พลตำรวจโท
สมควร หริกุล เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ เหนือสิ่งอื่นใด นั้น เนื่องจาก พลตำรวจโท
สมควร หริกุล เคยดำรงตำแหน่ง ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ ด้วย จึงสมควรที่

เราทั้งหลาย ที่เป็นอนุชนควรภาคภูมิใจในเกียรติประวัติที่สำคัญของอดีตผู้บังคับหน่วยท่านนี้ที่
ควรศึกษาและยึดถือเป็นแบบอย่าง ในการรับราชการเพื่อประเทศชาติและบ้านเมือง สืบไป

ปัจจุบัน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔ ค่ายเสนีย์รณยุทธ ตั้งอยู่ที่
บ้านเลขที่ ๑๘๗ หมู่ที่ ๔ บ้านหนองขาม เขตเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี ห่างจากตัวเทศบาลนครอุดรธานี ไปตามถนนสายอุดรธานี – สกลนคร เป็นระยะทาง
ประมาณ ๕ กิโลเมตร